

คำนำ

ด้วย สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบฯ ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นหน่วยส่งเสริมสนับสนุนในการจัดฝึกอบรมด้านอาชีพ รวมถึงสนับสนุน ประสานงานร่วมกับภาคีเครือข่าย ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการศึกษาอาชีพให้มีความก้าวหน้า สร้างรายได้ให้ตนเองและครอบครัว

เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานที่เน้นเรื่องการมีอาชีพ เพื่อการมีงานทำ มีรายได้ จึงได้คัดเลือก หลักสูตรการทำน้ำมันนวดสมุนไพร เพื่อพัฒนาและต่อยอดมาจัดทำเป็นหลักสูตร เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปได้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำไปประกอบอาชีพต่อไปได้

ขอขอบคุณวิทยากรวิชาชีพ และคณะดำเนินงานการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง ที่ได้ร่วมพัฒนาหลักสูตรและจัดทำแผนการเรียนรู้ รวมทั้งสื่อต่างๆ ให้สำเร็จไปด้วยดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหลักสูตรเล่มนี้ จะเป็น ประโยชน์ต่อวิทยากรและผู้เรียนต่อไป

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบฯ ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์

พฤษภาคม 2568

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
ความรู้เกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร	1
ความรู้พื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร	5
หลักสูตรการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร	6
ความเป็นมา	6
จุดประสงค์การเรียนรู้	7
กลุ่มเป้าหมาย	7
ระยะเวลา	7
เนื้อหาหลักสูตร	7
การจัดการเรียนรู้	7
สื่อการเรียนรู้	7
การวัดและประเมินผล	8
การจบหลักสูตร	8
เอกสารหลักฐานการศึกษา	8
การเทียบโอนผลการเรียน	8
แผนการจัดกระบวนการเรียนรู้หลักสูตรการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร	9
ใบความรู้ความเป็นมาของน้ำมันนวดจากสมุนไพร	11
ใบความรู้การทำน้ำมันนวดจากสมุนไพรสูตรน้ำมันไพล	12
ใบงานแบบบันทึกการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร	14
ใบความรู้คุณค่าผลิตภัณฑ์จากน้ำมันนวดจากสมุนไพร	15
ใบความรู้การบรรจุหีบห่อ	16
ใบความรู้การคำนวณต้นทุน กำไร	18
ใบงานการคิดต้นทุน กำไร	19
ใบความรู้ช่องทางการตลาด	20
แบบวัดและประเมินผลการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร	21
แบบประเมินผลงานผู้เรียน	22
บรรณานุกรม	
รายชื่อคณะผู้จัดทำหลักสูตร	

หลักสูตรการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพรจำนวน 5 ชั่วโมง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์

ความรู้เกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร

ก่อนที่ผู้เรียนจะเข้าสู่การเริ่มต้นทำผลิตภัณฑ์น้ำมันนวดจากสมุนไพร เพื่อดูแลสุขภาพ ผู้เรียนควรเรียนรู้เกี่ยวกับ พืชสมุนไพรที่นำมาเป็นส่วนผสม วัสดุ และ อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำ ดังนี้

พืชสมุนไพรที่นำมาใช้ในการทำน้ำมันนวด

1. หญ้าเอ็นยืด ชื่อวิทยาศาสตร์ (Plantago major)

ผักกาดน้ำหรือหญ้าเอ็นยืดเป็นยาสมุนไพรที่ใช้รักษาอาการอักเสบของเส้นเอ็นและกล้ามเนื้อ ช่วยแก้อาการปวดตึงบริเวณคอ หลัง เอว แขน ขา แก่ฟกช้ำบวมจากการหกล้มกระทบกระแทก แก่ข้อเท้าแพลง ดังนั้นหากมีอาการดังกล่าวก็ให้นำหญ้าเอ็นยืดมาทุบนำไปพอกบริเวณที่เป็น เชื่อว่าจะช่วยทำให้เส้นเอ็นคลายตัว ช่วยบรรเทาความเจ็บปวดลงได้

2. ไพล หรือ ว่านไพล ชื่อวิทยาศาสตร์ (Zingiber montanum)

คนไทยนิยมนำไพล มารักษากล้ามเนื้อมาตั้งแต่โบราณ โดยเป็นส่วนผสมหลักในลูกประคบ เพราะไพลมีสรรพคุณช่วยลดปวด ช่วยคลายกล้ามเนื้อลดอาการปวดบวมแดงร้อนช่วยให้กล้ามเนื้อคลายตัวได้ตีรวมถึงช่วยยับยั้ง และลดการอักเสบได้เช่นเดียวกันยาแก้ปวดลดการอักเสบแผนปัจจุบัน นอกจากนี้น้ำมันไพล ยังแสดงฤทธิ์ยาชาเฉพาะที่อีกด้วย ปัจจุบันมีผู้ผลิตยานำสารสกัดไพลมาผสมในครีมพัฒนาเป็นยาใช้ภายนอกเช่น ยาหม่องไพล ใช้บรรเทาอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ ในขณะที่คนโบราณนำไพลมาเจียวทำเป็นน้ำมันไพลใช้บรรเทาอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อช่วยแก้อาการเคล็ดขัดยอกฟกช้ำบวมช่วยลดอาการอักเสบปวดบวม เส้นตีรวมถึงนำมาใส่ในลูกประคบร้อนเพื่อลดอาการปวดได้ดี

3. ยอ ชื่อวิทยาศาสตร์ (Morinda citrifolia)

มีสรรพคุณแก้ไข้ ลดปวดลดบวม ลดอาการเคล็ดขัดยอก ปวดคออาการปวดในข้อ กล้ามเนื้อแผลงปวดกล้ามเนื้อจากการใช้แรงเกินกำลัง แก้วโรคเกาต์ ปวดตามข้อเล็กๆของนิ้วมือ เช่น คนที่ใช้นิ้วทำงานคอมพิวเตอร์นาน ๆ หรือใช้โทรศัพท์ก็จะมีอาการปวดตามข้อนิ้ว ในบางประเทศนำใบยอมาผ่านกรรมวิธีด้วยความร้อนแล้วนำไปพอกตามข้อที่อักเสบ หรือมีมีอาการปวดจะช่วยลดอาการบวมตามข้อได้ รับประทานแบบเป็นผงแห้งช่วยลดอาการปวดได้ดีหรือต้มน้ำลูกยอดื่มเพื่อลดอาการปวดได้

4. ขิง ชื่อวิทยาศาสตร์ (Zingiber officinale Roscoe)

เป็นสมุนไพรขึ้นชื่ออยู่แล้วว่าสามารถรักษาอาการแพะจะครอบคลุมทุกโลก ขิงมีฤทธิ์เป็นยาแก้ปวดมีประสิทธิภาพในการยับยั้งการปวด ลดการอักเสบของข้อต่อและกล้ามเนื้อ คลายเส้นเอ็น ไม่ว่าจะปวดข้อไหล่ ข้อเข่า รวมถึงปวดไมเกรน ช่วยเพิ่มการไหลเวียนเลือดให้ดีขึ้น มีใช้หลายรูปแบบทั้งรับประทาน เช่น ยาแคปซูล ขิง ชาขิง น้ำขิง และใช้ภายนอกเช่น น้ำมันครีมขิง ลูกประคบหรือชุดอบสมุนไพรที่มีขิงเป็นส่วนผสม

5. ขมิ้นชัน ชื่อวิทยาศาสตร์ (Curcuma longa)

เป็นสมุนไพรเปี่ยมล้นไปด้วยคุณประโยชน์ ได้รับการยกย่องให้เป็นสมุนไพรไทยที่มีศักยภาพในด้าน การรักษาและบำรุงร่างกาย หนึ่งในคุณสมบัติที่โดดเด่นของการรักษาก็คือ บรรเทาอาการปวดได้ดี บรรเทาอาการเจ็บและอักเสบคลายความตึงเครียดของกล้ามเนื้อ ช่วยให้เลือดลมไหลเวียนได้ดี

6. น้ำมันมะพร้าว ชื่อวิทยาศาสตร์ (Cocos nucifera L. var. nucifera)

คือ น้ำมันที่ได้จากการสกัดแยกน้ำมันจากเนื้อผลของมะพร้าว (Cocos nucifera L.) น้ำมันมะพร้าว เป็นน้ำมันที่ได้จากไขมันในเนื้อสีขาวของลูกมะพร้าวด้วยกระบวนการสกัดเย็น อันเป็นวิธีใช้เครื่องสกัดที่จะควบคุมความร้อนในกระบวนการผลิตไม่เกิน 49 องศาเซลเซียส เพื่อให้สารสำคัญในเนื้อมะพร้าวยังคงสภาพเพื่อการใช้ประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค จึงมักถูกนำมาใช้ประโยชน์ในฐานะการรักษาทางเลือกสำหรับโรคต่างๆ เช่น เบาหวาน หัวใจ หรืออัลไซเมอร์ และถึงแม้จะประกอบด้วยแคลอรีและไขมันอิ่มตัวสูง การรับประทานน้ำมันมะพร้าว ช่วยลดน้ำหนักและระดับคอเลสเตอรอลในเลือด รวมทั้งการใช้ทาเพื่อเพิ่มความชุ่มชื้นให้กับผิว รักษาโรคผื่นภูมิแพ้ผิวหนัง โรคสะเก็ดเงิน ตลอดจนสรรพคุณบำรุงสุขภาพเส้นผมและสุขภาพช่องปาก

7. เมนทอล หรือ เกล็ดสะระแหน (Menthol Crystals)

คือ สารชนิดหนึ่งที่พบในน้ำมันหอมระเหยที่สกัดได้จากพืชบางชนิด เช่น สะระแหนไทย มินท์ หรือ สะระแหนฝรั่ง เป็นต้น เมนทอลมีลักษณะเป็นผลึกสีขาว มีกลิ่นแรง หอมเย็น เมื่อสูดดมจะให้ครามรู้สึกเย็นซ่า บริเวณเยื่อเมือกของจมูกและลำคอ ในใบมินท์ พบสารเมนทอลอยู่มากถึง 80-89% เนื่องจากเมนทอลมีกลิ่นหอมและมีสรรพคุณทางยาหลายอย่างจึงมักถูกนำมาใช้ประโยชน์ในด้านการปรุงแต่งกลิ่นอาหาร ขนมหวาน ขนมขบเคี้ยวต่างๆ รวมไปถึง อุตสาหกรรมเครื่องสำอางและวงการผลิตยา เช่น ช่วยผ่อนคลายจากความเหนื่อยล้า ลดความโกรธ ทำให้ใจเย็นขึ้น ลดอาการปวดบวม ลดการบวมของเส้นเลือดที่จมูก บรรเทาอาการเจ็บปวดที่เกิดขึ้นตามร่างกาย ช่วยลดการปวดเกร็งของกล้ามเนื้อ บรรเทาอาการปวดประจำเดือน ช่วยขับประจำเดือน และขับปัสสาวะ ช่วยบรรเทาอาการวิงเวียนศีรษะ หน้ามืดตาลาย อาการเมารถเมาเรือ ช่วยให้ร่างกายสดชื่น ตื่นตัวมากยิ่งขึ้น

5. พิมเสน (Borneo camphor)

พิมเสน คือ สารประกอบอินทรีย์ประเภทเทอร์พีน มีลักษณะเป็นเกล็ดสีขาวถึงไม่มีสี มีกลิ่นหอมฉุน เย็น ได้จากการกลั่นน้ำมันหอมระเหยจากต้นพิมเสน (Borneol) หรือจากการกลั่นไม้จากการบูร เป็นสมุนไพรไทยที่นิยมใช้ในวงการแพทย์แผนโบราณและเครื่องหอม เนื่องจากมีสรรพคุณหลากหลาย เช่น แก้ลมวิงเวียน บรรเทาอาการปวดเมื่อย ลดอาการหวัดคัดจมูก และทำให้ระบบหายใจสะดวกขึ้น

สรรพคุณทางยา : ใช้ขับเหงื่อ ขับเสมหะ กระตุ้นการหายใจ กระตุ้นสมอง บำรุงหัวใจ แก้ลมวิงเวียน หน้ามืดตาลาย แก้ปวดท้อง ท้องร่วง แก้จุกเสียดแน่นเฟ้อ แก้ปวดแผลสด แผลเรื้อรัง สรรพคุณทางเครื่องหอม : ใช้เป็นส่วนผสมในยาหอมต่างๆ เช่น ยาหอมเทพจิตร, ยาหอมนวโกฐ การใช้ภายนอก : ใช้เป็นผงทาบาดแผล แก้กกลากเกลื้อน แผลฟกช้ำ.การสูดดม: ใช้ดมแก้อาการวิงเวียนศีรษะ หน้ามืดตาลาย การนวด: ใช้ทาถูวนวดกล้ามเนื้อแก้อาการปวดเมื่อย แก้ฟกช้ำดำเขียว

6. น้ำมันระกำ

เป็นยาระงับปวดชนิดใช้เฉพาะที่สำหรับบรรเทาอาการปวดต่างๆ ที่ไม่รุนแรง เช่น ปวดข้อ ปวดกล้ามเนื้อจากภาวะตึง หรือ เคล็ด ข้อต่ออักเสบ ช้ำ หรือ ปวดหลัง เป็นต้น โดยยานี้จะช่วยให้ผู้ป่วยรู้สึกเย็น บริเวณผิวหนังในตอนแรก จากนั้นจะค่อยๆ อุ่นขึ้น ซึ่งช่วยเบี่ยงเบนความสนใจจากการรู้สึกถึงอาการปวด นอกจากนี้ ยังอาจใช้รักษาโรคอื่นๆ ตามดุลยพินิจของแพทย์ด้วย น้ำมันระกำมีกลไกการออกฤทธิ์ โดยตัวยาคจะกระตุ้นปลายประสาทที่รับความรู้สึกถึงความร้อน - อบอุ่น ทำให้ร่างกายเกิดการตอบสนองถึงการบรรเทาอาการปวดลดลง จึงทำให้รู้สึกถึงฤทธิ์การรักษาตามสรรพคุณในการศึกษาฤทธิ์ทางเภสัชยังพบอีกว่าน้ำมันระกำ สามารถแก้ไข ต่อต้านการปวดบวม และอักเสบ แลมีฤทธิ์เป็นยาชาแบบอ่อนๆ และมี pH เป็นกรดค่อนข้างแรง และมีโมเลกุลแบบ BHA ด้วย มีฤทธิ์เป็นยาปฏิชีวนะแบบอ่อนๆ ทำให้ทำลายแบคทีเรียที่ผิวหนังได้ มักใช้ในอุตสาหกรรมผลิตยา แอสไพริน ซาลิไซเลต และยาฆ่าเชื้อ

7. น้ำมันยูคาลิปตัส (Eucalyptus globulus Labill)

สรรพคุณของน้ำมันยูคาลิปตัส : บรรเทาอาการหวัด คัดจมูก : สามารถสูดดมน้ำมันยูคาลิปตัสเพื่อช่วยให้หายใจสะดวกขึ้น บรรเทาอาการคัดจมูก บรรเทาอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ : ใช้ทา ถู นวดบริเวณที่มีอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ ช่วยสมานแผล : สามารถใช้ทาบริเวณแผลสดเล็กน้อยเพื่อช่วยฆ่าเชื้อและสมานแผลได้ ช่วยผ่อนคลายความเครียด : การสูดดมกลิ่นน้ำมันยูคาลิปตัสช่วยให้รู้สึกผ่อนคลายและลดความตึงเครียดได้ ไล่แมลง : น้ำมันยูคาลิปตัสมีคุณสมบัติช่วยไล่แมลงได้ ต้านเชื้อแบคทีเรียและต้านการอักเสบ : มีคุณสมบัติต้านเชื้อแบคทีเรียและต้านการอักเสบ ซึ่งอาจช่วยป้องกันการติดเชื้อและลดการอักเสบได้

ความรู้พื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร

การจัดการศึกษาอาชีพในปัจจุบันมีความสำคัญมากเพราะจะเป็นการพัฒนาประชากรของประเทศให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพเป็นการแก้ปัญหาการว่างงานและส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจชุมชนซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดยุทธศาสตร์ ที่จะพัฒนาศักยภาพของประชาชนในพื้นที่ให้ประชาชนได้มีอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคง มั่งคั่ง และมีงานทำอย่างยั่งยืน

สภาพสังคมปัจจุบันได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก ประชากรมนุษย์เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แต่ทรัพยากรธรรมชาติถูกใช้ไปอย่างรวดเร็ว และไม่เพียงพอกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น มนุษย์จึงประสบปัญหาต่างๆ ตามมามากมาย โดยเฉพาะด้านการดำรงชีพและชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสร้างสิ่งทดแทนเพื่อการอยู่รอดโดยวิธีการต่างๆ

อาชีพการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร เป็นอีกหนึ่งอาชีพที่น่าสนใจสามารถเป็นอาชีพทางเลือกสร้างรายได้เสริม หรือเพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ จึงได้ส่งเสริมการจัดทำหลักสูตรการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร ซึ่งเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์และนำความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น นำมาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ เพื่อสร้างรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืนอย่างมีประสิทธิภาพ

หลักสูตรการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพรจำนวน 5 ชั่วโมง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์

1. ความเป็นมาของการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร

น้ำมันนวดสมุนไพรมีประวัติยาวนานที่ผสมผสานระหว่างการแพทย์แผนโบราณกับภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ประเทศไทย จีน และอินเดีย ซึ่งมีการใช้สมุนไพรและน้ำมันธรรมชาติร่วมกับการนวดเพื่อบำบัดรักษามาเป็นพันปี โดยมีรายละเอียดดังนี้ :

จุดเริ่มต้นของน้ำมันนวดสมุนไพร

- **อินเดีย (อายุรเวท):** การแพทย์แผนอายุรเวทของอินเดียมีการใช้น้ำมันสมุนไพรในการนวดเพื่อปรับสมดุลธาตุในร่างกายมายาวนาน เช่น การใช้น้ำมันงาผสมสมุนไพรอุ่นๆ นวดทั่วร่างกาย เรียกว่า “อภยังกะ (Abhyanga)”
- **จีน:** การแพทย์แผนจีนใช้การนวดผสมน้ำมันจากสมุนไพร เช่น พิมเสน การบูร หรือจิง เพื่อกระตุ้นจุดฝังเข็มและเส้นลมปราณ
- **ไทย:** ประเทศไทยนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาผสมผสานกับตำรับแผนโบราณ เช่น การใช้น้ำมันไพล น้ำมันมะพร้าว หรือน้ำมันมะกูดผสมสมุนไพรพื้นบ้านเพื่อลดอาการปวดเมื่อย ฟกช้ำ บวม

วิวัฒนาการในประเทศไทย

- **สมัยโบราณ:** การใช้น้ำมันสมุนไพรนวดมักอยู่ในวิถีชีวิตชาวบ้าน โดยนิยมใช้ไพล ตะไคร้ ใบหนาด ใบพลับพลึง นำมาตำและหมักในน้ำมัน แล้วใช้ทาจุดเพื่อรักษาอาการปวดหรืออักเสบ
- **สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น:** มีการจดบันทึกตำรับยาแผนโบราณ เช่น ตำรับหลวง และมีการสอนการนวดแผนไทยในวัดโพธิ์ ซึ่งบางสูตรใช้สมุนไพรผสมน้ำมันนวด
- **ยุคปัจจุบัน:** น้ำมันนวดสมุนไพรได้รับความนิยมในอุตสาหกรรมสปา การแพทย์ทางเลือก และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีการผลิตเป็นสินค้า OTOP และส่งออกต่างประเทศ

สมุนไพรที่นิยมใช้น้ำมันนวด

- **ไพล** – ลดอาการฟกช้ำ ปวดบวม เคล็ดขัดยอก
- **ขมิ้นชัน** – ต้านการอักเสบ ฆ่าเชื้อ
- **ตะไคร้** – ลดอาการปวดข้อ กระตุ้นการไหลเวียน
- **การบูร/พิมเสน** – ไล่กลิ่นหอมเย็น ลดอาการปวดเมื่อย
- **มะกูด** – กระตุ้นระบบประสาท ลดเครียด

สรุป

น้ำมันนวดสมุนไพรถือเป็นมรดกทางภูมิปัญญาอันล้ำค่าของหลายวัฒนธรรม โดยเฉพาะของไทยที่มีการพัฒนาและใช้กันอย่างแพร่หลายทั้งในด้านสุขภาพและเชิงพาณิชย์ เป็นสื่อกลางที่เชื่อมโยงระหว่างธรรมชาติกับการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 2.1 อธิบายความเป็นมาของน้ำมันนวดจากสมุนไพรได้
- 2.2 อธิบายวัสดุ อุปกรณ์และเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม
- 2.3 อธิบายขั้นตอนการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพรได้
- 2.4 ปฏิบัติการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพรได้
- 2.5 อธิบายคุณค่าของน้ำมันนวดจากสมุนไพรได้
- 2.6 จัดหาหรือจัดทำการบรรจุหีบห่อได้อย่างเหมาะสม
- 2.7 คิดต้นทุน กำไร จากการจำหน่ายน้ำมันนวดจากสมุนไพรได้
- 2.8 อธิบายช่องทางการจัดการตลาดของน้ำมันนวดจากสมุนไพรได้

3. กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนทั่วไป

4. ระยะเวลา

ภาคทฤษฎี	2	ชั่วโมง
ภาคปฏิบัติ	3	ชั่วโมง

5. เนื้อหาหลักสูตร

- 5.1 ความเป็นมาของการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร
- 5.2 วัสดุ อุปกรณ์และเลือกใช้
- 5.3 ขั้นตอนการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร
- 5.4 การปฏิบัติการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร
- 5.5 คุณค่าของผลิตภัณฑ์น้ำมันนวดจากสมุนไพร
- 5.6 การจัดหาหรือจัดทำการบรรจุหีบห่อ
- 5.7 การคิดต้นทุน กำไรจากการจำหน่ายน้ำมันนวดจากสมุนไพร
- 5.8 ช่องทางการจัดการตลาดของน้ำมันนวดจากสมุนไพร

6. การจัดการเรียนรู้

1. มีเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
2. มีผลการประเมินผ่านตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ 60
3. มีชิ้นงาน/ผลงาน ผ่านเกณฑ์ การประเมินตามมาตรฐานและคุณภาพ

7. สื่อการเรียนรู้

- 7.1 สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ ใบความรู้ แผ่นพับ
- 7.2 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อออนไลน์
- 7.3 สื่อบุคคล เช่น ผู้รู้ ภูมิปัญญา
- 7.4 แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

8. การวัดและประเมินผล

- 8.1 แบบบันทึกการนิเทศ (แบบ พต.11)
- 8.2 แบบประเมินความพึงพอใจ (แบบ พต.12)
- 8.3 แบบติดตามผู้เรียน (แบบ พต.20)

9. การจบหลักสูตร

- 9.1 มีเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
- 9.2 มีผลการประเมินผ่านตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ 60
- 9.3 มีชิ้นงาน/ผลงาน ผ่านเกณฑ์การประเมินตามมาตรฐานและคุณภาพ

10. เอกสารหลักฐานการศึกษาที่จะได้รับหลังจากจบหลักสูตร

ใบรับรองผ่านการฝึกอบรม (แบบ ตน.14)

11. การเทียบโอน

เทียบโอนเป็นรายวิชาเข้าสู่หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยพิจารณาจากจำนวนชั่วโมง และความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตรสถานศึกษารายวิชาเลือกสาระการประกอบอาชีพไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

ลงชื่อ.....ผู้เขียนหลักสูตร
(.....)

ลงชื่อ.....หัวหน้างานจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง
(.....)

ลงชื่อ.....อนุมัติหลักสูตร
(.....)

แผนการจัดการกระบวนการเรียนรู้หลักสูตรการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดการกระบวนการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	วัดและประเมินผล	ชั่วโมง	
						ทฤษฎี	ปฏิบัติ
1. ความเป็นมาของการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร	1. อธิบายความเป็นมาของการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพรได้	1. ความเป็นมาของการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร	1. วิทยากรอธิบายความเป็นมาของการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร	1. ใบความรู้เรื่องความเป็นมาของน้ำมันนวดจากสมุนไพร 2. รูปภาพ 3. สื่อออนไลน์	1. สังเกตความสนใจ 2. ซักถาม 3. การมีส่วนร่วม 4. ชิ้นงาน/ผลงาน 5. ประเมินผลงาน	20 นาที	-
2. วัสดุอุปกรณ์และการเลือกใช้	2. อธิบายวัสดุอุปกรณ์และเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม	2. วัสดุ อุปกรณ์ และการเลือกใช้	2.1 วิทยากรอธิบายอุปกรณ์ในการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร 2.2 วิทยากรอธิบายวัสดุที่ใช้ประกอบการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร 2.3 ให้ผู้เรียนเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์	1. ตัวอย่างวัสดุ อุปกรณ์ 2. สื่อออนไลน์	ผู้เรียน โดยใช้ใบงานที่กำหนด	30 นาที	-
3. ขั้นตอนการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร	3. อธิบายขั้นตอนการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพรได้	3. ขั้นตอนการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร	3.1 วิทยากรอธิบายการเตรียมส่วนผสมและขั้นตอนการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร	1. ใบความรู้ เรื่อง การทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร 2. สื่อออนไลน์ 3. วัสดุ อุปกรณ์ของจริง		10 นาที	-
4. การปฏิบัติการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร	4. ปฏิบัติการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพรได้	4. การปฏิบัติการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร	4.1 วิทยากรสาธิตวิธีการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพรและผู้เรียนลงมือปฏิบัติ 4.2 วิทยากรและผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้	1. ใบงาน การจัดทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร		-	3 ชั่วโมง

แผนการจัดการกระบวนการเรียนรู้หลักสูตรการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดการกระบวนการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	วัดและประเมินผล	ชั่วโมง	
						ทฤษฎี	ปฏิบัติ
5. คุณค่าของ การทำน้ำมัน นวดจากสมุนไพร	5. อธิบายคุณค่าของ การทำน้ำมันนวดจาก สมุนไพรได้	5. คุณค่าของน้ำมัน นวดจากสมุนไพร	5.1 ผู้เรียนศึกษาใบความรู้คุณค่า ของน้ำมันนวดจากสมุนไพร 5.2 วิทยากรและผู้เรียนร่วมกัน อภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับคุณค่าของน้ำมันนวด จากสมุนไพร 5.3 วิทยากรสรุปองค์ความรู้	ใบความรู้เรื่อง คุณค่าของ น้ำมันนวดจากสมุนไพร		20 นาที	-
6. การจัดหาหรือ จัดทำบรรจุหีบห่อ	6. จัดหาหรือจัดทำกร บรรจุหีบห่อได้อย่าง เหมาะสม	6. การจัดหาหรือ จัดทำกรบรรจุ หีบห่อ	6.1 วิทยากรอธิบายการจัดทำ/ จัดหาและเทคนิคของการทำ บรรจุหีบห่อ 2. ให้ผู้เรียนออกแบบและจัดทำ บรรจุหีบห่อ	1. ใบความรู้เรื่อง การ บรรจุหีบห่อ 2. ตัวอย่างการบรรจุ หีบห่อ		10 นาที	-
7. การคิดต้นทุน กำไร	7. คิดต้นทุน กำไรจากการ จำหน่ายผลิตภัณฑ์จาก น้ำมันนวดจากสมุนไพรได้	7. การคำนวณ ต้นทุน กำไร	7.1 วิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับ วิธีการคิดต้นทุน กำไร 7.2 ให้ผู้เรียนฝึกการคิดต้นทุน กำไร	1. ใบความรู้เรื่อง การ คำนวณต้นทุนกำไร 2. ใบงาน		20 นาที	-
8. ช่องทางการ จัดการการตลาด ของผลิตภัณฑ์ จากน้ำมันนวด จากสมุนไพร	8. อธิบายช่องทางการจัดการ การตลาดของผลิตภัณฑ์จาก น้ำมันนวดจากสมุนไพรได้	8. ช่องทางการตลาด ของผลิตภัณฑ์จาก น้ำมันนวดจาก สมุนไพร	8.1 วิทยากรแจกใบความรู้ให้ ผู้เรียนศึกษา 2. วิทยากรและผู้เรียนร่วมกัน อภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับ ช่องทางการจัดการการตลาด	1. ใบความรู้เรื่องช่องทาง การตลาด		10 นาที	-
รวมทั้งสิ้น						2 ชั่วโมง	3 ชั่วโมง

ใบความรู้ ความเป็นมาของน้ำมันนวดจากสมุนไพร

น้ำมันนวดสมุนไพรมีประวัติยาวนานที่ผสมผสานระหว่างการแพทย์แผนโบราณกับภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ประเทศไทย จีน และอินเดีย ซึ่งมีการใช้สมุนไพรและน้ำมันธรรมชาติร่วมกับการนวดเพื่อบำบัดรักษามาเป็นพันปี โดยมีรายละเอียดดังนี้ :

จุดเริ่มต้นของน้ำมันนวดสมุนไพร

- **อินเดีย (อายุรเวท):** การแพทย์แผนอายุรเวทของอินเดียมีการใช้น้ำมันสมุนไพรในการนวดเพื่อปรับสมดุลธาตุในร่างกายมายาวนาน เช่น การใช้น้ำมันงาผสมสมุนไพรอุ่นๆ นวดทั่วร่างกาย เรียกว่า “อภยั้งคะ (Abhyanga)”
- **จีน:** การแพทย์แผนจีนใช้การนวดผสมน้ำมันจากสมุนไพร เช่น พิมเสน การบูร หรือจิง เพื่อกระตุ้นจุดฝังเข็มและเส้นลมปราณ
- **ไทย:** ประเทศไทยนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาผสมผสานกับตำรับแผนโบราณ เช่น การใช้น้ำมันไพล น้ำมันมะพร้าว หรือน้ำมันมะกูดผสมสมุนไพรพื้นบ้านเพื่อลดอาการปวดเมื่อย ฟกช้ำ บวม

วิวัฒนาการในประเทศไทย

- **สมัยโบราณ:** การใช้น้ำมันสมุนไพรนวดมักอยู่ในวิถีชีวิตชาวบ้าน โดยนิยมใช้ไพล ตะไคร้ ใบหนาด ใบพลับพลึง นำมาตำและหมักในน้ำมัน แล้วใช้ทานวดเพื่อรักษาอาการปวดหรืออักเสบ
- **สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น:** มีการจดบันทึกตำรับยาแผนโบราณ เช่น ตำรับหลวง และมีการสอนการนวดแผนไทยในวัดโพธิ์ ซึ่งบางสูตรใช้สมุนไพรผสมน้ำมันนวด
- **ยุคปัจจุบัน:** น้ำมันนวดสมุนไพรได้รับความนิยมในอุตสาหกรรมสปา การแพทย์ทางเลือก และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีการผลิตเป็นสินค้า OTOP และส่งออกต่างประเทศ

สมุนไพรที่นิยมใช้น้ำมันนวด

- **ไพล** – ลดอาการฟกช้ำ ปวดบวม เคล็ดขัดยอก
- **ขมิ้นชัน** – ต้านการอักเสบ ฆ่าเชื้อ
- **ตะไคร้** – ลดอาการปวดข้อ กระตุ้นการไหลเวียน
- **การบูร/พิมเสน** – ไล่กลิ่นหอมเย็น ลดอาการปวดเมื่อย
- **มะกูด** – กระตุ้นระบบประสาท ลดเครียด

สรุป

น้ำมันนวดสมุนไพรถือเป็นมรดกทางภูมิปัญญาอันล้ำค่าของหลายวัฒนธรรม โดยเฉพาะของไทยที่มีการพัฒนาและใช้กันอย่างแพร่หลายทั้งในด้านสุขภาพและเชิงพาณิชย์ เป็นสื่อกลางที่เชื่อมโยงระหว่างธรรมชาติกับการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม

ใบความรู้ การทำน้ำมันนวดจากสมุนไพรน้ำมันไพล

ส่วนผสมการทำน้ำมันนวดสมุนไพรน้ำมันไพล

สรรพคุณ : ลดอาการปวด ต้านการอักเสบ คลายกล้ามเนื้อแก้ปวดเมื่อย

1. ไพลสด	2 กิโลกรัม
2. น้ำมันมะพร้าว	30 กรัม
3. การบูร	30 กรัม
4. เมนทอล	15 กรัม
5. พิมเสน	15 กรัม
6. น้ำมันระกำ	30 มิลลิลิตร
7. น้ำมันยูคาลิปตัส	15 มิลลิลิตร

วิธีการทำน้ำมันนวดสมุนไพร

1. ล้างหัวไพลสดให้สะอาด จากนั้น นำมาหั่นแผ่นบางๆ ทิ้งไว้ให้หมาด
2. นำกระทะตั้งเตา เติมน้ำมันที่เตรียมไว้ ใช้ไฟอ่อน จนน้ำมันเริ่มร้อนดี ใส่ไพลลงไปเคี่ยว คนเป็นระยะจนน้ำมันไพลได้ที่ดีแล้วโดยขึ้นไพลจะมีความกรอบหักได้โดยไม่เหนียว
3. ตักไพลขึ้นเหลือไว้แต่น้ำมันสีเหลือง
4. นำน้ำมันกรองด้วยผ้าขาวบาง
5. เติมน้ำมันเมนทอล การบูร พิมเสน น้ำมันยูคาลิปตัส และน้ำมันระกำ คนให้ละลายเข้ากัน
6. ทิ้งไว้ให้เย็นจึงบรรจุลงขวดเก็บไว้ใช้

หมายเหตุ : สามารถเลือกใช้ น้ำมันมะพร้าว (ดูแลโรคผิวหนัง บำรุงผิวหนัง) น้ำมันรำข้าว(วิตามินอีบำรุงผิว) น้ำมันงา (บำรุงข้อแก้ปวดข้อได้) แต่หากต้องการน้ำมันที่ใช้ได้ราคาถูกไม่แพงสามารถใช้น้ำมันพืชทั่วไปได้เลยค่ะ (กรณีต้องการกลิ่นเพิ่มเติม เช่น กลิ่นมะกรูด กลิ่นตะไคร้หอม สามารถใส่สมุนไพรอื่นๆ ลงไปเคี่ยวเพิ่มเติมได้ ตอนท้ายหลังจากจากเตาแล้วกรองน้ำมันด้วยผ้าขาวบาง และทำตามขั้นตอนที่แนะนำ)

ข้อควรระวัง : ไม่ควรใช้กับแผลเปิด โรคผิวหนังที่มีเลือดน้ำเหลืองซึม และไม่ควรรใช้ในผู้ที่แพ้หรือส่วนประกอบในตำรับยา

ข้อเสนอแนะในการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร มีดังนี้:

1. เลือกสมุนไพรให้เหมาะสมกับสรรพคุณที่ต้องการ

ใช้สมุนไพรที่มีสรรพคุณช่วยลดอาการปวดเมื่อย เช่น ไพล ขมิ้นชัน การบูร ยูคาลิปตัส พริกไทยดำ เป็นต้น

หากต้องการกลิ่นหอมผ่อนคลาย อาจเติมน้ำมันหอมระเหยจากลาเวนเดอร์ ตะไคร้หอม หรือมะกรูด

2. เลือกน้ำมันพืชพื้นฐานที่ปลอดภัย

ควรใช้น้ำมันที่มีคุณภาพดี เช่น น้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น น้ำมันงา หรือน้ำมันรำข้าว ซึ่งอ่อนโยนต่อผิวหนัง และมีอายุการเก็บรักษานาน

3. กระบวนการผลิตต้องสะอาดและปลอดภัย

ภาชนะและอุปกรณ์ต้องสะอาด ปลอดภัย
 สมุนไพรที่ใช้ควรแห้งสนิท เพื่อป้องกันการขึ้นรา

ข้อเสนอแนะในการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร มีดังนี้:

กระบวนการแช่หรือเคี่ยวควรควบคุมอุณหภูมิให้เหมาะสม เพื่อไม่ให้คุณค่าสารสกัดหายไป

4. การบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม

ขวดควรเป็นสีชา หรือขวดทึบแสง เพื่อป้องกันแสงทำลายคุณค่าน้ำมัน
 ปิดฝาสนิท ป้องกันอากาศและความชื้น
 ติดฉลากให้ชัดเจนระบุส่วนประกอบ วันผลิต และวันหมดอายุ

5. การทดสอบก่อนนำไปใช้จริง

ควรทดสอบกับผิวหนังเล็กน้อยก่อน เพื่อดูว่ามีอาการแพ้หรือระคายเคืองหรือไม่
 ถ้ามีการจำหน่าย ควรตรวจสอบหรือขึ้นทะเบียน อย. เพื่อความปลอดภัย

6. พัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง

ทดลองผสมสูตรใหม่ๆ เพื่อให้ได้กลิ่นหรือประสิทธิภาพที่ตอบโจทย์ลูกค้า
 ฟังความคิดเห็นของผู้ใช้และนำมาปรับปรุงสินค้า

ใบความรู้ คุณค่าของการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร

การทำน้ำมันนวดจากสมุนไพรมีคุณค่าและประโยชน์หลายด้าน ทั้งในเชิงสุขภาพ เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ดังนี้:

คุณค่าของการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร

1. คุณค่าทางสุขภาพ

- บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย
- ช่วยกระตุ้นระบบไหลเวียนโลหิต
- บรรเทาอาการเคล็ด ขัด ยอก
- ช่วยผ่อนคลายความเครียดและความเหนื่อยล้า

2. คุณค่าทางเศรษฐกิจ

- สามารถสร้างรายได้จากการผลิตและจำหน่าย
- ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น ลดต้นทุน
- เป็นช่องทางประกอบอาชีพหรือเสริมรายได้ในครัวเรือน

3. คุณค่าทางวัฒนธรรม

- สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและการแพทย์แผนไทย
- ส่งเสริมการใช้สมุนไพรไทยอย่างยั่งยืน
- รักษาองค์ความรู้ดั้งเดิมของชุมชน

ประโยชน์ของการทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร

- บำรุงผิวพรรณให้เนียนนุ่ม เช่น น้ำมันมะพร้าวหรือน้ำมันงา ที่มีวิตามินอี
- ลดอาการอักเสบของกล้ามเนื้อและข้อ สมุนไพรอย่างไพล ขมิ้น หรือการบูรมีฤทธิ์ต้านการอักเสบ
- ใช้ในกิจกรรมดูแลสุขภาพ เช่น การนวดแผนไทย สปา หรือบริการดูแลผู้สูงอายุ
- ใช้เป็นผลิตภัณฑ์แปรรูป เช่น ทำแบรนด์สินค้า OTOP หรือผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพ

ใบความรู้ การบรรจุหีบห่อ

การบรรจุหีบห่อ หมายถึง

การบรรจุหีบห่อ (Packaging) หมายถึง กระบวนการนำผลิตภัณฑ์ใส่ลงในภาชนะหรือวัสดุหีบห่อ เพื่อให้สามารถเก็บรักษา เคลื่อนย้าย และจำหน่ายได้อย่างปลอดภัย รวมถึงเพิ่มมูลค่าและความน่าสนใจให้กับสินค้า โดยมีวัตถุประสงค์หลัก เช่น:

- ป้องกันผลิตภัณฑ์จากความเสียหาย
- ยืดอายุการเก็บรักษา
- สะดวกต่อการขนส่งและจำหน่าย
- ให้ข้อมูลจำเป็นแก่ผู้บริโภค (เช่น วันผลิต ส่วนผสม)
- ส่งเสริมภาพลักษณ์และการตลาดของสินค้า

วัตถุประสงค์ของการออกแบบบรรจุภัณฑ์ มีหลายประการที่สำคัญ ทั้งในด้านการตลาด การปกป้องผลิตภัณฑ์ และการสื่อสารกับผู้บริโภค โดยสามารถสรุปได้ดังนี้:

1. ปกป้องผลิตภัณฑ์

- ป้องกันการเสียหายจากการขนส่ง การเก็บรักษา ความชื้น แสงแดด หรือสิ่งสกปรกต่าง ๆ
- รักษาคุณภาพของสินค้าให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์จนถึงมือผู้บริโภค

2. สร้างความโดดเด่นและดึงดูดใจ

- ใช้สี รูปแบบ ตัวอักษร และกราฟิกในการดึงดูดความสนใจจากลูกค้า
- ทำให้สินค้าสามารถแข่งขันในตลาดและบนชั้นวางสินค้าได้

3. แสดงข้อมูลสินค้า

- ให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่ผู้บริโภค เช่น ชื่อสินค้า ส่วนประกอบ วิธีใช้ วันหมดอายุ ข้อมูลทางโภชนาการ หรือคำเตือน
- ช่วยให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อได้ง่ายขึ้น

4. สร้างภาพลักษณ์แบรนด์ (Brand Identity)

- สื่อถึงตัวตนและความเป็นเอกลักษณ์ของแบรนด์
- ช่วยให้ผู้บริโภคจดจำสินค้าได้ง่าย และสร้างความเชื่อมั่น

5. ส่งเสริมการตลาดและยอดขาย

- ออกแบบให้เหมาะกับกลุ่มเป้าหมายและตลาด
- เพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า และช่วยกระตุ้นการซื้อ

6. ความสะดวกในการใช้งาน

- ทำให้การเปิดใช้ การเก็บรักษา หรือการพกพาสะดวกมากขึ้น เช่น ฝาเปิด-ปิดง่าย, ขนาดกะทัดรัด, สามารถรีไซเคิลหรือใช้ซ้ำได้

ใบความรู้ การบรรจุหีบห่อ

การออกแบบบรรจุภัณฑ์น้ำมันนวดสมุนไพรเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพื่อรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ดึงดูดความสนใจผู้บริโภค และสะท้อนอัตลักษณ์ของสินค้าอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลักได้แก่ แนวคิดการออกแบบบรรจุภัณฑ์ และ ประเภทของบรรจุภัณฑ์น้ำมันนวดสมุนไพร แนวคิดการออกแบบบรรจุภัณฑ์น้ำมันนวดสมุนไพร

1. คุณภาพของผลิตภัณฑ์

-ป้องกันแสงและอากาศที่อาจทำให้น้ำมันเสื่อมสภาพ

-ใช้วัสดุที่แข็งแรง เช่น ขวดแก้วสีชา หรือพลาสติกกันรังสียูวี

2. สะดวกต่อการใช้งาน

-มีฝาหมุนหรือหัวปั๊มควบคุมปริมาณ

-ขนาดพกพาและจับถนัดมือ เช่น ขนาด 30 ml, 50 ml, 100 ml

3. เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

-วัสดุรีไซเคิลได้ เช่น ขวดแก้ว หรือพลาสติกชีวภาพ

-ฉลากกระดาษจากเยื่อธรรมชาติ

4. แสดงเอกลักษณ์ความเป็นสมุนไพรไทย

-ใช้ภาพพืชสมุนไพร เช่น ไพล ขมิ้น ตะไคร้

-โทนสีธรรมชาติ เช่น เขียว น้ำตาล ทอง

ประเภทบรรจุภัณฑ์น้ำมันนวดสมุนไพร

ประเภทบรรจุภัณฑ์	รายละเอียด
ขวดแก้ว (สีชา/ใส)	ป้องกันแสงและกลิ่นรั่วไหล เหมาะสำหรับน้ำมันคุณภาพสูง
ขวดพลาสติก PET/HDPE	น้ำหนักเบา ราคาประหยัด ทนทาน
ขวดหัวปั๊ม / หัวหยด	สะดวกในการใช้งานและควบคุมปริมาณ
ซองหรือขวดแบบรีฟิล	ประหยัดและลดปริมาณขยะ

ภาพที่ควรมีประกอบรายงาน/สื่อการสอน:

1. ภาพตัวอย่างขวดน้ำมันนวดสมุนไพร – ขวดแก้วสีน้ำตาล พร้อมฉลากสมุนไพรไทย เช่น “น้ำมันไพล”
2. แผนภาพแสดงขั้นตอนการบรรจุหีบห่อ—ตั้งแต่การบรรจุในขวด→ปิดฝา→ติดฉลาก→บรรจุลงกล่อง
3. ภาพกล่องหรือถุงบรรจุภัณฑ์ด้านนอก – ใช้กระดาษคราฟต์หรือกล่องที่พิมพ์ลายสมุนไพร
4. ภาพฉลากสินค้า – ระบุชื่อผลิตภัณฑ์ ส่วนผสม วิธีใช้ และวันหมดอายุ

ใบความรู้
การคำนวณ ต้นทุน กำไร
ตัวอย่างการคิดต้นทุน กำไร การผลิต และค่าใช้จ่ายในการทำน้ำมันนวดสมุนไพร

วัน เดือน ปี	รายการ	จำนวนสิ่งของ	จำนวนเงิน (บาท)	หมายเหตุ
	ค่าใช้จ่าย(ต้นทุน)			การกำหนดราคาขาย คิดจากต้นทุน + กำไรที่ต้องการ
	ชุดทำน้ำมันนวด	1 ชุด	1,000 บาท	
	ขวดบรรจุ 8 cc	50 ขวด	500 บาท	
	รวมค่าใช้จ่าย		1,500 บาท	
	รายได้		3,000 บาท	กำไร 1,500 บาท

**** 1 ชุด สามารถบรรจุได้ 50 ขวด ****

การกำหนดราคาขายต่อหน่วย ดังนี้

- กำหนดกำไรที่ต้องการได้จาก กำไร/ต้นทุนที่ต้องการ \times ด้วย 100=%)

ตัวอย่างเช่น

ขายขวดละ 60 จากต้นทุน 30 บาท ต้องการกำไรร้อยละ 100

ดังนั้น กำไรที่ต้องการ = $30 \times 100 (\%) / 100 = 30$ บาท

- การกำหนดราคาขายต่อหน่วย ได้มาจากต้นทุน + กำไร หาคด้วยจำนวนหน่วย

ตัวอย่าง

ทำน้ำมันนวดได้ 50 ขวด จากต้นทุนขวดละ 30 บาท และกำไรที่ต้องการ/ขวดๆ 30 บาท

ฉะนั้น ราคาขายต่อขวด = 60 บาท

หมายเหตุ

การกำหนดกำไรที่ต้องการขึ้นอยู่กับสิ่งเหล่านี้ด้วย เช่น ราคาตลาด ลักษณะของสินค้าและบริการ เป็นสินค้าหายาก เป็นสินค้าเฉพาะกลุ่ม หรือมีฤดูกาลเข้ามาเกี่ยวข้องก็สามารถที่จะกำหนดกำไรที่ต้องการสูงได้ การตั้งราคาให้สามารถแข่งขันได้นั้นต้องอยู่บนพื้นฐานความสมดุลระหว่างความพึงพอใจของผู้ซื้อและผู้ขายด้วย ถ้าสินค้าโดยทั่วไปมีขายกันแพร่หลาย มีคู่แข่งมากก็ต้องกำหนดกำไรน้อยลงไป

ใบงาน
การคิดต้นทุน กำไร

ผู้เรียน/กลุ่ม.....

เรื่อง.....

วัน เดือน ปี	รายการ	จำนวนสิ่งของ	จำนวนเงิน (บาท)	หมายเหตุ
	ค่าใช้จ่าย (ต้นทุน)			1. ให้กำหนดกำไรที่ ต้องการเป็นร้อยละก่อน 2. แล้วคำนวณหาราคาต่อ หน่วยจึงจะทราบรายได้ 3. นำรายได้ที่ได้มาใส่ ตารางนี้
	รวมค่าใช้จ่าย			
	รายได้จากการขาย			
	รวมรายได้			

1. กำไรที่ต้องการ = ต้นทุน \times (ร้อยละของกำไรที่ต้องการหารด้วย 100)

2. กำหนดราคาขายต่อหน่วย = ต้นทุน + กำไร = _____ จำนวนหน่วย

ใบความรู้ ช่องทางการตลาด

ช่องทางจำหน่ายทางตรง มีช่องทางขาย ดังนี้

คือ การขายสินค้าโดยตรงจากผู้ผลิตถึงผู้บริโภค โดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง

ตัวอย่างช่องทางขายทางตรง:

- หน้าร้านของผู้ผลิตเอง เช่น ร้านโรงงาน ร้านแปรรูป หรือร้านสินค้าโอท็อป
- การขายผ่านตลาดนัด / งานแสดงสินค้า
- การขายตรงถึงบ้านลูกค้า (Direct Selling) เช่น ตัวแทนขายแบบ MLM หรือขายเคาะประตูบ้าน
- ขายผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ของตนเอง, Facebook Page, LINE OA, TikTok, Shopee/Lazada (ถ้าขายเองโดยไม่ผ่านตัวแทน)

ข้อดี:

- ได้กำไรเต็ม
- ควบคุมคุณภาพและบริการได้เอง

ช่องทางการจำหน่ายโดยอ้อมมีช่องทางการขาย ดังนี้

คือ การขายสินค้าผ่านพ่อค้าคนกลางก่อนถึงมือผู้บริโภค

ตัวอย่างช่องทางขายโดยอ้อม:

- ร้านค้าปลีก / ร้านโชห่วย / ซูเปอร์มาร์เก็ต
- ห้างสรรพสินค้า / ร้านสะดวกซื้อ
- ตัวแทนจำหน่าย / ผู้จัดจำหน่าย (Distributor)
- แพลตฟอร์มขายออนไลน์แบบมีพ่อค้าคนกลาง เช่น ผู้ค้ารับไปขายต่อใน Shopee หรือ Lazada
- ขายส่งให้ร้านค้าหรือผู้ค้ารายย่อย

ข้อดี:

- ขยายตลาดได้กว้างขึ้น
- ผู้ผลิตไม่ต้องดูแลลูกค้าปลีกเองทุกคน

แบบวัดและประเมินผลการจัดทำน้ำมันนวดจากสมุนไพร

ประเด็นที่เกี่ยวข้อง

1. จัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือ

- 1.1 เลือกใช้อุปกรณ์ เครื่องมือ ได้เหมาะสมกับประเภทและปริมาณ
- 1.2 ทำความสะอาด บำรุงรักษาและจัดเก็บอุปกรณ์เครื่องมือได้อย่างถูกต้อง

2. จัดเตรียมวัตถุดิบ

- 2.1 เลือกใช้วัตถุดิบได้อย่างเหมาะสม
- 2.2 เตรียมวัตถุดิบได้อย่างเหมาะสม
- 2.3 จัดเก็บวัตถุดิบได้อย่างถูกต้องตามประเภทของวัตถุดิบ

3. ทักษะการทำ

- 3.1 ทำได้ตามคุณลักษณะและมีเอกลักษณ์ที่ถูกต้อง

4. ทักษะการจัดตกแต่ง และนำเสนอ

- 4.1 จัดตกแต่งและนำเสนอได้อย่างเหมาะสม

แบบประเมินผลงานผู้เรียน

ชื่อ - นามสกุล

หลักสูตร กลุ่ม.....

คำชี้แจง : ให้วิทยากรประเมินผลงานของผู้เรียนตามหัวข้อที่กำหนดให้

ประเด็นที่ประเมิน	คะแนนประเมิน (10 คะแนน)
1. ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ (20 คะแนน)	
1.1 ทดสอบความรู้ความเข้าใจ	
1.2 สอบถามความรู้ความเข้าใจ	
2. ทักษะการปฏิบัติ (40 คะแนน)	
2.1 สังเกตการณ์ปฏิบัติในระหว่างการเรียนรู้การจัดกิจกรรม	
2.2 ประเมินโดยให้สาธิต	
2.3 แสดงขั้นตอนวิธีการปฏิบัติ	
2.4 ประเมินจากกระบวนการมีส่วนร่วม (ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา)	
3. คุณภาพของผลงาน ผลการปฏิบัติ (40 คะแนน)	
3.1 สังเกตผลงาน	
3.2 ตรวจสอบผลงาน	
3.3 มีความคิดสร้างสรรค์	
3.4 ผลการปฏิบัติว่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่	
รวมคะแนน (100 คะแนน)	

หมายเหตุ การประเมินผลการจบหลักสูตรอาจดำเนินการได้ ดังนี้

- การประเมินระหว่างเรียน และเมื่อจบหลักสูตร
- ประเมินครั้งเดียวก่อนจบหลักสูตร

ทั้งนี้ เกณฑ์การจบหลักสูตร จะต้องได้คะแนนรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 จึงจะผ่านเกณฑ์การ

ประเมิน

ลงชื่อ

วิทยากร

(

)

บรรณานุกรม

<https://www.hfocus.org/content/2016/08/12587>

<https://www.carebeau-enjoy.com/th/blogs/the-fascinating-history-of-massage-oil>

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

1. ว่าที่พันตรีดำรงห์ ตริยะวัฒน์	ผู้อำนวยการสำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์
2. นายอนุชา วิจิตรศิลป์	ผู้อำนวยการ สกร.ระดับอำเภอเมืองเพชรบูรณ์
3. นางสาวอาลิตตา นาควิจิตร	ครูชำนาญการพิเศษ
4. นางสาวฉัตรชนันท์ นวลนิจ	ครู
5. นางศิริพร อหันตะ	บรรณารักษ์ชำนาญการพิเศษ

คณะทำงาน

1. นายอภิชาติ เพ็ญเภา	ครูศูนย์การเรียนรู้
2. นางอลิศา แห่งสูงเนิน	ครูศูนย์การเรียนรู้
3. นางดวงแข เจนชัย	ครูศูนย์การเรียนรู้
4. นายอุดมศักดิ์ แต่งเขียว	ครูศูนย์การเรียนรู้
5. นางสาววิภาวรรณ จุ่มสันเทียะ	ครูศูนย์การเรียนรู้
6. นางเขาวนีย์ ลำชม	ครูศูนย์การเรียนรู้
7. นางสาวสุภาวดี อุ้นแก้ว	ครูศูนย์การเรียนรู้
8. นางสาววิไลวรรณ มั่นศรี	ครูศูนย์การเรียนรู้
9. นางกษมา ตนะทิพย์	ครูศูนย์การเรียนรู้
10. นายพูนศักดิ์ กวยวงศา	ครูศูนย์การเรียนรู้
11. นายคมสัน สิ้นเจิมศิริ	ครูศูนย์การเรียนรู้
12. นางสาวกนิษฐา ภู่อินทร์	ครูศูนย์การเรียนรู้
13. นางภนิดา แดงด้วง	ครูศูนย์การเรียนรู้
14. นางสาวนิตย์ เพชรเกิด	ครูศูนย์การเรียนรู้
15. นางราตรี แก้วศิลา	ครูศูนย์การเรียนรู้
16. นางสาวชนิสรา อำพันธ์	ครูศูนย์การเรียนรู้
17. นายภูชิต ปักธงชัย	ครูศูนย์การเรียนรู้
18. นายสุขสันต์ แห่งสูงเนิน	ครูศูนย์การเรียนรู้
19. นายสุพจน์ มูลหอม	ครูศูนย์การเรียนรู้
20. นายเกรียงไกร ใหม่เทวินทร์	ครูศูนย์การเรียนรู้
21. นางสาวกฤษณา จันคณา	ครูศูนย์การเรียนรู้
22. นางรัตติกาล บุญแข็ง	ครูศูนย์การเรียนรู้

ผู้รวบรวม เรียบเรียง และจัดพิมพ์

นางรัตติกาล บุญแข็ง	ครูศูนย์การเรียนรู้